

Vastaanottaja
VAPO Oy

Asiakirjatyyppi
Linnustaselvitys

Päivämäärä
31.10.2012

Viite
82143294-01

VAPO OY AHOSUON LINNUSTOSELVITYS

AHOSUON LINNUSTOSELVITYS

Päivämäärä 31/10/2012
Laatija Sari Savolainen
Tarkastaja Tarja Ojala
Kuvaus Ahosuon (Pudasjärvi) linnustoselvitys

Kansikuva Näkymä selvitysalueen keskiosan laajimmalta avosuolta.

Viite 82143294-01

Raportissa käytetty kartta-aineisto on saatu käyttöön Vapo Oy:ltä.

SISÄLTÖ

1.	Johdanto	1
2.	Laskentamenetelmä	1
3.	Pesimälinnusto	2
3.1	Pesimälinnuston yleiskuvaus	2
3.2.	Uhanalaiset ja muut suojelun kannalta merkittävät lajit	3
4.	Johtopäätökset	4
5.	Kirjallisuus	5

LIITTEET

- Liite 1. Ahosuon sijaintikartta
- Liite 2. Ahosuon selvitysaluekartta
- Liite 3. Ahosuon pesimälajikartta
- Liite 4. Ahosuon pesimälajitaulukko

1. JOHDANTO

Linnustoselvityksessä kartoitettiin Pudasjärvellä sijaitsevan Ahosuon selvitysalueen pesimälinnustoa ja alueella esiintyviä uhanalaisia ja suojelullisesti huomionarvoisia lajeja. Ahosuo sijaitsee Pudasjärven pohjoisosassa Livojoen kaakkoispuolella ja selvitysalue on kooltaan 25,7 ha (liite 1). Keskimäärin puolet selvitysalueen pinta-alasta on luonnontilaisen kaltaista ja puolet ojitettua suota. Ojittamattomat suoalueet ovat pääasiassa välipintaista aapasuota. Selvitysalueen länsi- ja itäosassa kasvillisuutta luonnehtivat ojituksista johtuen erilaiset rämemuuttumat ja -ojikot.

Tässä raportissa esitellään linnustoselvityksessä käytetty laskentamenetelmä ja kuvaillaan Ahosuon pesimälinnustoa. Raportissa käsitellään selvitysalueella esiintyviä uhanalaisia ja huomionarvoisia lajeja ja arvioidaan alueen arvoa linnuston ja linnustonsuojelun kannalta. Linnustoselvitys on tehty Vapo Oy:n toimeksiannosta ja sen on laatinut biologi FM Sari Savolainen Ramboll Finland Oy:stä.

Kuva 1. Ahosuon selvitysalueen itäpäädyn avosuota.

2. LASKENTAMENETELMÄ

Ahosuon pesimälinnusto inventoitiin kesällä 2012 kahdella maastolaskentakerralla, jotka toteutettiin 30.-31.5. klo. 4.00-11.00 ja 5.-6.7. klo. 4.40-10.00. Laskennat tehtiin soveltaen kartoituslaskentamenetelmän (Koskimies & Väisänen 1988, Koskimies 1994) laskentaohjeita siten, ettei mikään alueen kohta jäänyt yli 50 metrin päähän laskijasta. Perusteena lajin pesimiselle selvitysalueella käytettiin ensisijaisesti havaintoja lintujen reviirikäyttäytymisestä, joiksi tulkittiin esimerkiksi laulava koiras, reviirikahakat, ruokaa kantavat tai varoittavat yksilöt sekä pesä- ja poikuehavainnot. Maastokartoitukset ajoitettiin selkeille, heikkotuulisille aamuille: sadepäivinä laskentoja ei tehty.

Kartoituslaskenta soveltuu hyvin käytettäväksi pesimälinnuston inventoimiseen selkeärajaisilla laskentakohteilla, koska koko alue on mahdollista käydä systemaattisesti läpi inventoinnin aika-

na. Inventointitulokseen vaikuttavien tekijöiden, kuten lintujen satunnaisen liikkumisen ja sääolosuhteiden vaihtelun vuoksi alueella tulisi kuitenkin tehdä useita laskentoja, jotta mahdollisimman suuri osa alueella pesivistä linnuista pystyttäisiin havaitsemaan laskentojen aikana. Kahden laskentakerran menetelmä antaa jo varsin kattavan kuvan kartoitettavalla alueella pesivästä lintulajistosta. Aineisto on kuitenkin varsin niukka parimäärien arviointia varten, minkä vuoksi tulosten yhteydessä esitettyjä arvioita eri lajien reviirimääristä tulisikin käsitellä ensisijaisesti minimiarvioina. Lisäksi maastokäyntien pienestä määrästä johtuen joitakin elintavoiltaan hiljaisia tai piilottelevia lajeja voi jäädä kartoituksissa havaitsematta.

Selvitysalueen linnustollisen arvon määrittelyssä kiinnitettiin erityistä huomiota soille tyypilliseen lintulajistoon sekä eri suojeluluokituksissa mainittuihin lajeihin. Selvityksessä huomioitiin seuraavat suojeluluokitukset: luonnonsuojelulain 46 § ja 47 § nojalla uhanalaisiksi tai erityisesti suojeltaviksi määritellyt lintulajit, Suomen lajien valtakunnallinen (Mikkola-Roos ym. 2010) ja alueellinen uhanalaisuusluokitus (Birdlife Suomi 2011), Euroopan Unionin lintudirektiivin (Neuvoston direktiivi 79/409/ETY) liitteen I lajit, joiden elinympäristöjä jäsenvaltioiden tulisi suojella erityistoimin, sekä Suomen kansainvälisen linnustonsuojelun erityisvastoalajit, joiden EU:n lisääntyvästä kannasta vähintään 15 % on arvioitu pesivän Suomessa (Rassi ym. 2001, Leivo ym. 2002).

Kuva 2. Selvitysalueen keskiosan laajaa avosuota ja sillä esiintynyt laulujoutsenpari.

3. PESIMÄLINNUSTO

3.1 Pesimälinnuston yleiskuvaus

Ahosuon selvitysalueella havaittiin lintulaskentojen yhteydessä kaikkiaan 30 pesiväksi tulkittavaa lintulajia. Näistä lajeista kaikkien, kuten vihervarpusen, laulujoutsenen ja kurjen pesimäpaikat eivät kuitenkaan sijaitse välttämättä selvitysalueella, vaan osa niistä pesii todennäköisesti selvitysalueen ympäröivillä suo- ja kivennäismaa-alueilla. Tässä selvityksessä kyseiset lajit on kuitenkin otettu mukaan Ahosuon pesimälinnustoon, koska niiden havaittiin kartoitusten yhteydessä liikkuvan säännöllisesti myös selvitysalueella. Linnustokartoituksessa havaitut lajit ja niiden reviirimäärät on esitetty kokonaisuudessaan tämän selvityksen liitteessä 1.

Ahosuon selvitysalueen pesimälinnustosta valtaosan muodostavat havu- ja sekametsille tyypilliset lajit, joista alueella esiintyvät mm. pajulintu (*Phylloscopus trochilus*), peippo (*Fringilla coelebs*) ja metsäkirvinen (*Anthus trivialis*). Lisäksi suoympäristölle ominaisten kahlaaja- ja varpuslintulajien parimäärät ovat selvitysalueella suhteellisen korkeita. Näistä Väisäsen ym. (1998) luokituksen mukaisista suolajeista selvitysalueella havaittiin liro (*Tringa glareola*), taivaanvuohi (*Gallinago gallinago*), keltavästäräkki (*Motacilla flava*), niittykirvinen (*Anthus pratensis*), riekko (*Lagopus lagopus*) ja kurki (*Grus grus*). Ahosuolla on ojitettujen suoalueiden ohella edelleen melko laajoja useiden suolajien suosimia luonnontilaisia avoimia tai harvapuustoisia soita. Vesi- ja rantalinnuista selvitysalueella tavattiin molemmilla laskentakeroilla laulujoutsen (*Cygnus cygnus*) ja tavi (*Anas crecca*).

Eri puolilla selvitysaluetta havaittiin runsaasti kanalintuja. Molemmilla laajoilla avosuoalueilla oli teerien (*Lyrurus tetrix*) soidin ja kaikkiaan teeriä havaittiin alueella 28 yksilöä. Lisäksi selvitysalueen puustoisissa osissa havaittiin 3 metsoa (*Tetrao urogallus*) ja 3 riekkoa (*Lagopus lagopus*). Lintujen ohella selvitysalueella oli myös runsaasti kyseisten lajien jätöksiä ja sulkia sekä höyheniä. Metsäkanalintujen ja niiden parimäärien yksityiskohtainen selvittäminen on kuitenkin yleisesti hankalaa, koska ne eivät useiden muiden lintulajien tapaan muodosta lisääntymisaikanaan selkeitä, laskettavissa olevia revierejä. Kanalinnut ovat myös hyvin piilottelevia erityisesti pesimäaikanaan ja poistuvat usein pesältään vasta aivan laskijan edestä. Tämän vuoksi osa pesivistä metsäkanalinnuista jääkin linnustokartoituksissa usein havaitsematta, mikäli kävelylinjat eivät osu tarkasti lajin pesimäpaikoille.

3.2. Uhanalaiset ja muut suojelun kannalta merkittävät lajit

Ahosuon selvitysalueella havaittiin kaikkiaan 12 suojelullisesti huomionarvoista lintulajia. Suomen lajien uhanalaisluokituksen (Rassi ym. 2010) mukaan Ahosuon selvitysalueella havaituista lajeista keltavästäräkki luetaan vaarantuneisiin (VU) ja niittykirvinen, riekko, teeri ja metso silmälläpidettäviin lajeihin (NT). Uhanalaisuustarkastelussa silmälläpidettäviä lajeja ei luokitella uhanalaisten lajien joukkoon, mutta niiden kantoja pyritään kuitenkin seuraamaan havaitun taantumisen vuoksi. Liro, metso, riekko ja järripeippo luokitellaan Keski-Euroopassa vyöhykkeellä Pohjanmaan alueella (3a) alueellisesti uhanalaisiin lajeihin (RT). Luonnonsuojelulain 46 § ja 47 § nojalla uhanalaisia tai erityisesti suojeltavia lajeja ei selvitysalueella havaittu. Euroopan Unionin lintudirektiivin (Neuvoston direktiivi 79/409/ETY) liitteessä I mainittuja lajeja pesii Ahosuon selvitysalueella tehdyn kartoituksen mukaan viisi (laulujoutsen, kurki, teeri, metso, liro) ja Suomen kansainvälisen linnustonsuojelun erityisvastaalajeja (nk. EVA-lajit) vastaavasti seitsemän (tavi, laulujoutsen, kuovi, metso, teeri, leppälintu, liro).

Taulukko 1. Selvitysalueella pesivät, eri suojeluluokituksissa mainitut lajit. Lajin uhanalaisuus = Lajin uhanalaisluokitus Suomessa (VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, RT = alueellisesti uhanalainen laji), Direktiivilaji = EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittu laji, EVA-laji = Suomen kansainvälisen linnustonsuojelun erityisvastaalaji.

Laji	Parimäärä	Lajin uhanalaisuus	Direktiivilaji	EVA-laji
Keltavästäräkki (<i>Motacilla flava</i>)	10	VU		
Niittykirvinen (<i>Anthus pratensis</i>)	14	NT		
Riekko (<i>Lagopus lagopus</i>)	3	NT,RT		
Teeri (<i>Lyrurus tetrix</i>)	28	NT	x	x
Metso (<i>Tetrao urogallus</i>)	3	NT,RT	x	x
Liro (<i>Tringa glareola</i>)	8	RT	x	x
Järripeippo (<i>Fringilla montifringilla</i>)	17	RT		
Laulujoutsen (<i>Cygnus cygnus</i>)	1		x	x
Kurki (<i>Grus grus</i>)	1		x	
Tavi (<i>Anas crecca</i>)	2			x
Kuovi (<i>Numenius arquata</i>)	1			x
Leppälintu (<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	14			x

Kuva 3. Toukokuista kuuraa selvitysalueen länsiosan varvikossa.

4. JOHTOPÄÄTÖKSET

Ahosuon avosualueet ovat sopivia elinympäristöjä useille suolajeille, kuten keltavästäräkille, niittykirviselle ja lirolle. Ahosuolla esiintyy myös avovesialueita, jotka tarjoavat pesimäpaikkoja mm. kahlaajille. Selvitysalueen itä- ja länsiosien ojitetuilla runsaspuustoisilla aloilla esiintyy pääasiassa havu- ja sekametsille tyypillisiä lajeja, joista yleisimpiä ovat pajulintu, peippo ja metsäkirvinen. Kyseisillä aloilla esiintyy myös kanalintuja, joita selvitysalueella havaittiin runsaasti. Ahosuolla esiintyneet metsot ja riekot havaittiin ojitetuilla aloilla, kun taas lähes kaikki 28 teerestä havaittiin avosuolla. Selvitysalueen keskiosan laajalla avosualueella, avoveden tuntumassa sijaitsi laulujoutsenen pesä. Joutsenten ja kurkien kannalta Ahosuon avosuot ovat pesimäpaikan ohella mahdollisesti myös tärkeitä levähdys- ja ruokailualueita.

Linnustonsuojelun kannalta selvitysalueen arvokkainta lajistoa ovat erityisesti pohjoisille suoalueille luonteenomaiset lajit, joista monet on Suomen lajien uudessa uhanalaisarvioinnissa (Mikkola-Roos ym. 2010) arvioitu joko uhanalaisten tai silmälläpidettävien lajien joukkoon. Selvitysalueella havaittiin kaikkiaan 12 suojelullisesti huomionarvoista lintulajia.

Oulussa 31. päivänä lokakuuta 2012

RAMBOLL FINLAND OY

Tarja Ojala
ryhmäpäällikkö

Sari Savolainen
FM biologi

5. KIRJALLISUUS

Birdlife Suomi 2011: Suomen alueellisesti uhanalaiset lintulajit. Birdlife Suomen Internet-sivut (<http://www.birdlife.fi/suojelu/lajit/uhex/uhex-alueelliset.shtml>).

Koskimies P. 1994: Linnustonseuranta ympäristöhallinnon hankkeissa – Ohjeet alueelliseen seurantaan. Vesi ja ympäristöhallinnon julkaisuja – sarja B18. Helsinki. 83 s.

Koskimies P. & Väisänen R.A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. Helsingin yliopiston eläinmuseo. 143 s.

Leivo M., Asanti T., Koskimies P., Lammi E., Lampolahti J., Mikkola-Roos M. & Virolainen E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisuja nro 4. Suomen graafiset palvelut. Kuopio. 142 s.

Mikkola-Roos, M., Tiainen, J., Below, A., Hario M., Lehtikainen, A., Lehtikainen, E., Lehtiniemi, T., Rajasärkkä, A., Valkama, J. & Väisänen, R.A. 2010: Linnut. Teoksessa Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki, 320-331.

Neuvoston direktiivi 79/409/ETY, annettu 2.4.1979 luonnonvaraisten lintujen suojelusta.

Rassi P., Alanen A., Kanerva T. & Mannerkoski I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 432 s.

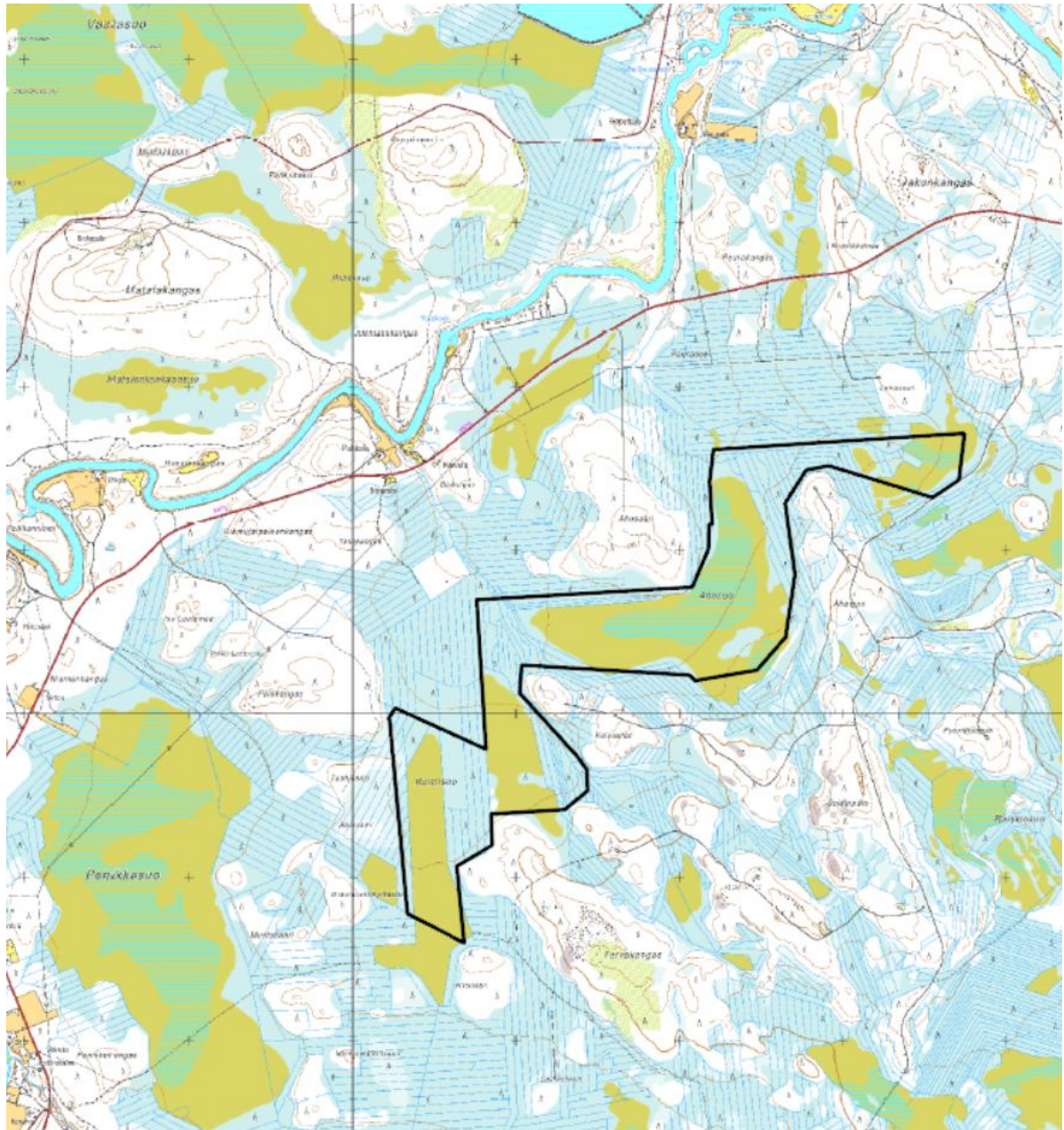
Suomen ympäristökeskus 2005: Suomen kansainväliset vastuulajit - Linnut. Ympäristöhallinnon Internet-sivut (<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=9837&lan=fi>).

Väisänen R.A., Lammi E. & Koskimies P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava. Helsinki. 567 s.

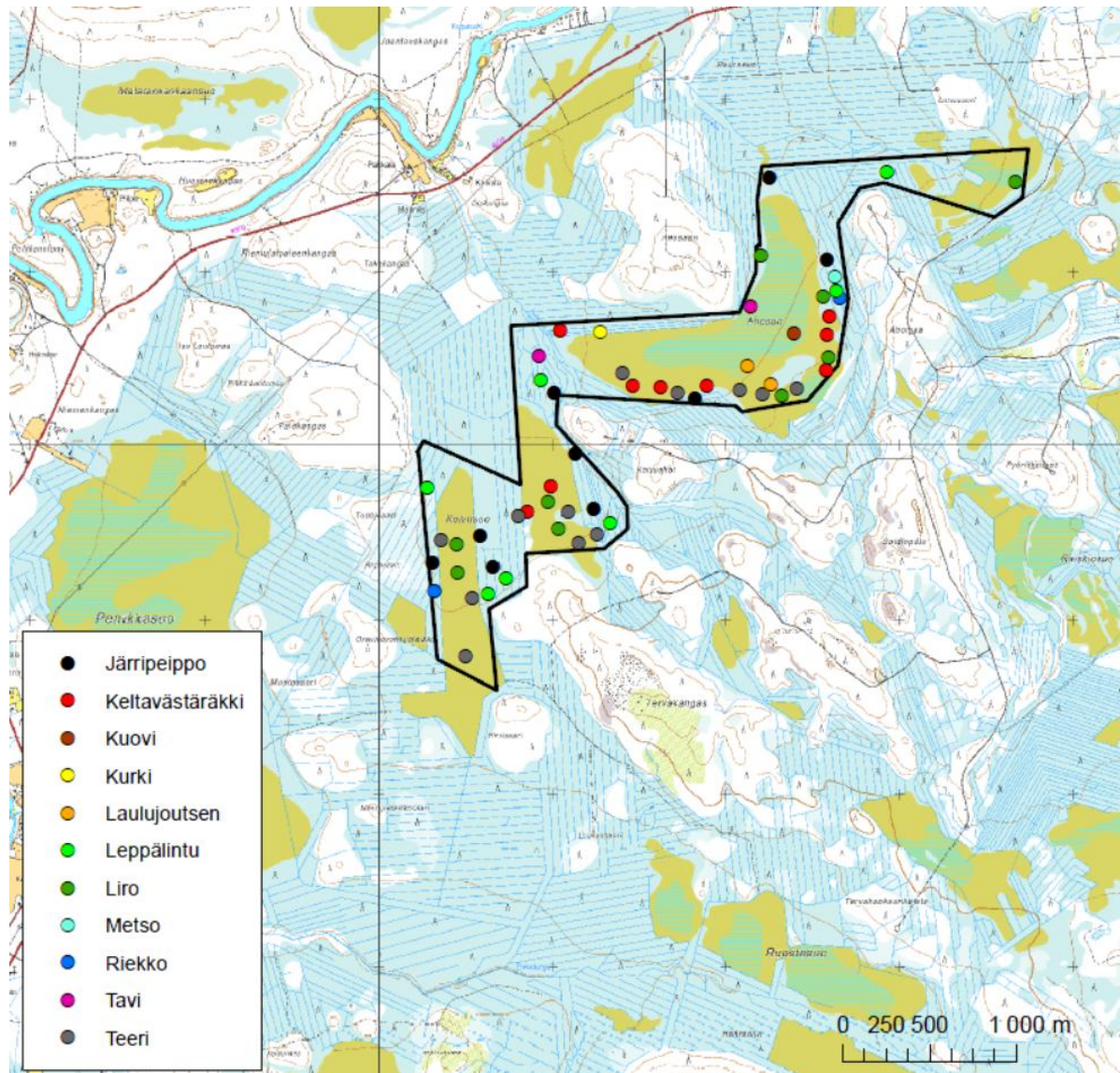
Liite 1. Ahosuon sijainti.

Liite 2. Ahosuon selvitysalueen rajaus.

Liite 3. Ahosuon suojelluista merkittävien lajien ja suolajien reviirit selvitysalueella.

Liite 4. Ahosuon selvitysalueella havaitut lintulajit ja niiden reviirimäärät. Taulukossa: Lajin uhanalaisuus = lajin uhanalaisuusluokitus Suomessa, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, RT = alueellisesti uhanalainen laji. Direktiivilaji = EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittu laji. EVA-laji = Suomen kansainvälisen linnustonsuojelun erityisvastuulaji.

Lintulaji	Tieteellinen nimi	Parimäärä	Uhanalaisuus	Direktiivilaji	EVA-laji
Metsäkirvinen	<i>Anthus trivialis</i>	79			
Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>	112			
Hömötiainen	<i>Parus montanus</i>	8			
Niittykirvinen	<i>Anthus pratensis</i>	14	NT		
Järripeippo	<i>Fringilla montifringilla</i>	17	RT		
Liro	<i>Tringa glareola</i>	8	RT	x	x
Talitiainen	<i>Parus major</i>	2			
Riekko	<i>Lagopus lagopus</i>	4	NT,RT		
Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>	17			
Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>	1			
Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>	4			
Västäräkki	<i>Motacilla alba</i>	3			
Keltavästäräkki	<i>Motacilla flava</i>	10	VU		
Varis	<i>Corvus cornix</i>	2			
Teeri	<i>Lyrurus tetrix</i>	28	NT	x	x
Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>	1			
Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>	4			
Kulorastas	<i>Turdus viscivorus</i>	4			
Tavi	<i>Anas crecca</i>	2			x
Kuovi	<i>Numenius arquata</i>	1			x
Taivaanvuohi	<i>Gallinago Gallinago</i>	2			
Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>	31			
Kurki	<i>Grus grus</i>	1		x	
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	1		x	x
Metso	<i>Tetrao urogallus</i>	3	NT,RT	x	x
Leppälintu	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	14			x
Riekko	<i>Lagopus lagopus</i>	3			
Tilhi	<i>Bombycilla garrulus</i>	2			
Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>	2			
Pajusirkku	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1			